

ЗАСТОСУВАННЯ ІНСТРУМЕНТІВ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ МОРСЬКОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Погорлецька Н.В.

*Херсонська державна морська академія
(Україна)*

Вступ. Штучний інтелект (ШІ), який стрімко поширюється серед різноманітних сфер діяльності, став невід'ємною частиною сучасного суспільства. Неоднозначне ставлення до нового технологічного інструменту не впливає на швидкість його розповсюдження. Якщо ще кілька десятків років тому ШІ був явищем далекого майбутнього, то сьогодні його інструменти оточують нас як у повсякденному, так і в професійному житті.

Актуальність досліджень. Повсемісно люди користуються голосовими асистентами, функцією автоматичного паркування, соціальними мережами та платформами, навігацією та дорожніми картами, онлайн-перекладачами, чат-ботами тощо. Спектр інструментів штучного інтелекту закриває безліч щоденних потреб. До того ж імплементація ШІ в освітню діяльність стає глибшою та викликає широкий інтерес серед науковців. Викладачі давно використовують цифрові технології у процесі навчання іноземної мови задля оптимізації освітнього процесу та підвищення інтересу серед здобувачів освіти. Залучення інструментів штучного інтелекту у сферу вивчення мови є перспективним, про що свідчить низка розроблених платформ та застосунків з використанням ШІ, які допомагають розвивати мовленнєві навички тієї чи іншої мови. Відтак з'являється потреба у висвітленні шляхів застосування інструментів ШІ у курсі морської англійської мови.

Постановка задачі. З розвитком технологій ШІ дебати щодо його впливу на освітній процес загострилися. Завданням наукової розвідки є розкриття можливостей застосування інструментів штучного інтелекту під час вивчення морської англійської мови.

Результати досліджень. Інтеграція ШІ у процес вивчення мови розкриває багато можливостей та водночас викликає низку питань та побоювань щодо впливу ШІ на процес навчання загалом.

Технології ШІ, як розумні машини, мислять і діють подібно до людей, здатні симулювати інтелект і приймати рішення, аналогічні людському мисленню, через процеси, доступні як на комп'ютерах, так і на мобільних телефонах, наприклад, Google Translate, Text to Speech (TTS), English Able, Orai, Elsa, Chatbot, Duolingo, Neo та багато інших платформ [1, с. 213].

У 2024 році експерти з освітніх технологій Британської Ради та Інституту досліджень цифрових інновацій в освіті представили ґрунтовне дослідження щодо використання ШІ у сфері викладання англійської мови. Наукова робота аналізує три джерела доказів: систематичний огляд останніх 10 років досліджень щодо ШІ в навчанні англійської мови, включаючи початок 2024 року; реальний досвід (глобальне опитування вчителів); та думки 19 ключових свідків з Південної та Східної Азії, Африки на південь від Сахари, ЄС та Великобританії [2, с. 10]. Дослідження пропонує відповіді на два ключові питання щодо того як ШІ використовується для викладання та вивчення англійської мови в освітніх системах по всьому світу та які можливості, питання і виклики несе ШІ для викладання та вивчення англійської мови [2, с. 10–11]. Примітним є те, що за підсумками глобального опитування вчителів, проведеному серед 1348 респондентів зі 118 країни, учасники діляться, як вони використовують ШІ і як ставляться до змін, які він приносить.

Результати глобального опитування засвідчили широке застосування інструментів ШІ. Зі списку конкретних завдань, для яких викладачі використовували інструменти ШІ,

респонденти обирали створення навчальних матеріалів (57%), допомогу учням у практиці англійської мови (53%), створення планів уроків (43%), виправлення помилок у мовленні учнів (33%), оцінювання учнів (23%), адміністративні завдання (19%). У свою чергу 18% респондентів зазначили, що не використовували ШІ для жодного з цих завдань [2, с. 31].

Широкої зацікавленості набуло застосування інструментів ШІ під час навчання іноземної мови через можливість технологій забезпечити імітацію живого спілкування та практики мови, особливо у тому випадку, коли ця мова друга. Такі інструменти за умови належного використання можуть стати помічником у розвитку навичок письма, говоріння, читання та слухання.

У 2022 році світ сколихнув ChatGPT – чат-бот та віртуальний помічник з генеративним штучним інтелектом, розроблений компанією OpenAI. Наразі його оновлена версія GPT-4 пропонує користувачам ще більше можливостей та функцій. Така подія не минула освіту, тому складно знайти здобувача, який хоча б раз не використовував цей інструмент. ChatGPT у форматі діалогу може відповідати на запитання та виконувати різні завдання. У контексті навчання морської англійської мови зазначений чат-бот здатний забезпечити персоналізоване спілкування, відповісти на запитання професійного характеру, здійснити аналіз тексту тощо. Адаптуючись під рівень студента ChatGPT може сприяти у формуванні навичок письма, виправити помилки та пояснити чому саме та чи інша граматична форма повинна вживатися у реченні. Він може за запитом згенерувати ряд синонім, антонімів, запропонувати приклади вживання сталих виразів чи фразових дієслів. Завдання полягає у тому, щоб точно і детально поставити завдання ШІ. Формат чату GPT комфортний для молоді, яка звикла використовувати онлайн-додатки, соціальні мережі та до дистанційного спілкування загалом. Перевагою використання чат-бота, як і інших інструментів ШІ, у навчанні іноземної мови є зниження страху невдачі та помилок під час практики мови.

Не слід забувати й про негативні аспекти, пов'язанні з використанням чат-ботів, зокрема чату GPT. Останній охоплює інформацію до вересня 2021 року. Хоча у новій версії знання оновлені до жовтня 2023 року, важливу інформацію та дані необхідно перевіряти та порівнювати з першоджерелами.

Іншим важливим аспектом є академічна доброчесність під час використання інструментів ШІ. Адже у Кодексі академічної доброчесності Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти [3, с. 3–4] серед порушень академічної доброчесності або етики академічних взаємовідносин зазначенні фабрикація, фальсифікація та обман. Наразі виявити такі порушення стало можливим завдяки іншим інструментам ШІ, які перевіряють тексти на плагіат. Навіть більше, наприклад, онлайн-платформа на основі штучного інтелекту Grammarly може оцінити не лише відсоток текстових збігів, але й зазначити частину шаблонів тексту, який згенеровано штучним інтелектом.

У процесі вивчення морської англійської мови онлайн-платформа Grammarly сприятиме розвитку та удосконаленню навичок письма. Інструмент аналізує англійський текст та генерує поради за чотирма категоріями: правильність (граматичні, орфографічні й пунктуаційні помилки), чіткість (стилість та зрозумілість), залученість (словниковий запас і розмаїття), подача та стиль. Сервіс не лише допоможе здобувачам виправити помилки, а й уможливить дізнатися її причину. До того ж функція “Learn More” в параметрах Grammarly, яка надає детальну довідку щодо помилки та зазначає порушене граматичне правило, може бути корисною протягом роботи над помилками як на заняттях, так і під час самостійного вивчення мови.

Розвитку навичок говоріння сприятиме платформа Pronounce AI на основі штучного інтелекту. Цей інструмент спрямований на удосконалення вимови, комунікації та публічних виступів. Після прочитання запропонованого тексту, спілкування з чат-ботом або завантаження запису програма аналізує вимову, виділяє фонетичні помилки, пропонує правильний варіант та можливість тренування вимови певного слова, надає

поради щодо швидкості, пауз у реченні тощо (див. рис. 1).

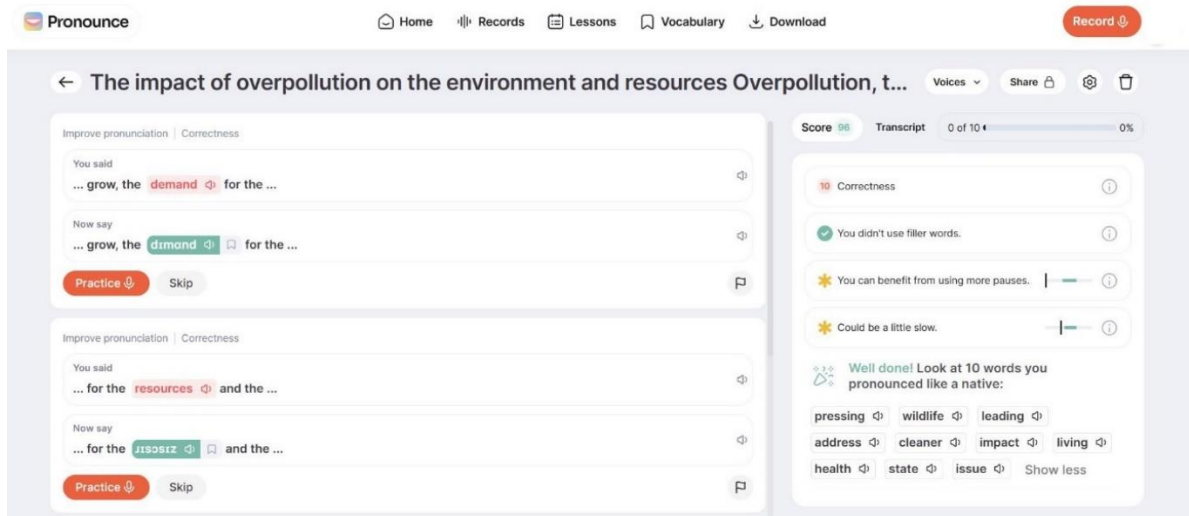

Рисунок 1 – Приклад аналізу вимови користувача на платформі Pronounce AI

Pronounce AI також виправляє граматичні та стилістичні помилки під час детального аналізу чату між користувачем та ботом. Сервіс містить уроки, спрямовані на удосконалення мовленнєвих навичок, та можливість створювати персональний інтерактивний словник для подальшої практики та удосконалення вимови складних слів.

Наразі є приклади створення віртуальних вчителів та репетиторів іноземної мови. Наприклад, Talkral, вчитель мови зі штучним інтелектом на базі GPT, який допомагає розвивати навички говоріння, аудіювання, письма та вимови. У процесі використання чату одразу можна переглянути у колонці «Зворотний зв'язок» допущені помилки та ознайомитися з поясненням (див. рис. 2).

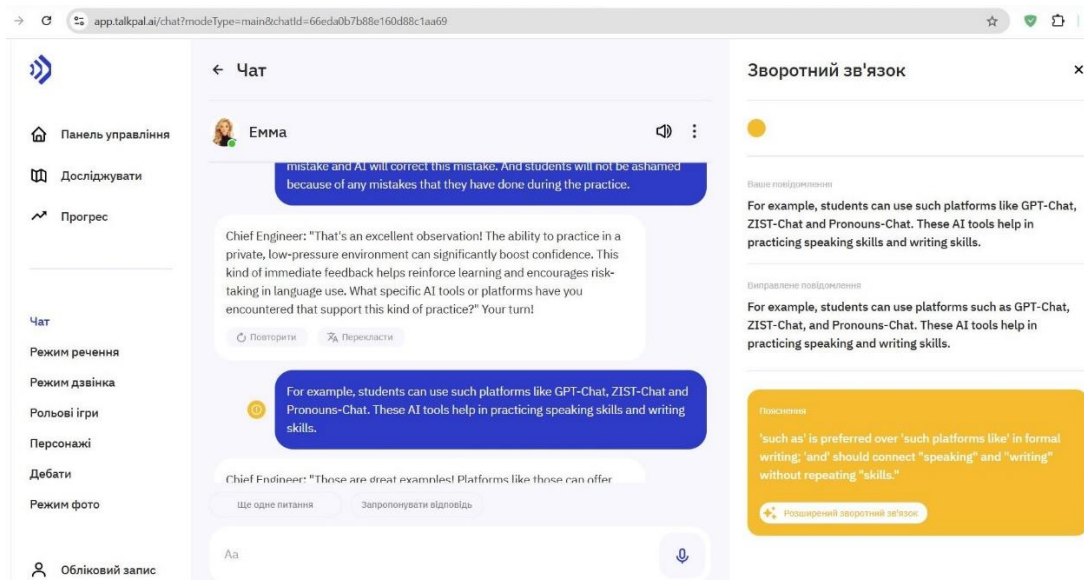

Рисунок 2 – Приклад аналізу відповіді користувача у чаті на платформі Talkral

Talkral оперує широким спектром загальної інформації, може підтримати спілкування у сфері морської галузі. Але, як і з іншими технологіями ШІ, необхідно бути пильними щодо правильності наданої інформації. Такі сервіси швидше спрямовані на відшліфування мовленнєвих навичок, а не перевірку та поглиблення професійних знань.

Окрім того, що ШІ навчається та зберігає великий обсяг інформації, є інструмент, який допоможе створити свій чат-бот, як-от Mizou. Він містить добірку чатів із будь-якої

освітньої тематики. Окрім того, у користувача є можливість створити свій AI Chatbot на основі інструкцій, рекомендацій, завантажених додаткових документів, що дозволяє застосовувати його у процесі навчання морської англійської мови. Під час сесії учасники чату можуть окремо поспілкуватися на запропоновану тему. Після завершення онлайн-діалогу сервіс аналізує та оцінює спілкування загалом. Примітним є те, що викладач має можливість переглянути хід комунікації здобувачів з ботом та визначити питання, які потребують доопрацювання.

Висновки. Для вивчення англійської мови розроблено безліч навчальних платформ, чат-ботів, сервісів та інших інструментів ШІ. Структура англійської мови за професійним спрямуванням передбачає володіння глибокими знаннями у галузі судноводіння та суднової енергетики, що часто слугує причиною генерування неточних або помилкових відповідей штучного інтелекту. Водночас застосування технологій ШІ під час навчання морської англійської мови допомагає зробити освітній процес більш персоналізованим та комфортним, уможливорює розширити освітній простір, збільшити години навчання, підвищити інтерес до вивчення мови та удосконалити мовленнєві навички.

ЛІТЕРАТУРА

1. Fitria, T.N. (2021). The Use Technology Based on Artificial Intelligence in English Teaching and Learning. *ELT Echo: The Journal of English Language Teaching in Foreign Language Context*. Vol 6(2). P. 213–223. DOI: [10.24235/eltecho.v6i2.9299](https://doi.org/10.24235/eltecho.v6i2.9299).
2. Edmett, A., Ichaporia, N., Crompton, H., & Crichton, R. (2024). Artificial intelligence and English language teaching: Preparing for the future (Second edition). British Council. 82 p. DOI: <https://doi.org/10.57884/78EA-3C69>.
3. Кодекс академічної доброчесності Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти (2019). URL: <https://naqa.gov.ua/> (дата звернення: 12.10.2024).